

m²-en dolgoztunk. Célunk egyrészt a Vásártéren folyó ásatások kezdeteitől fogva kutatott nagy kiterjedésű városi lakóház (domus) keleti valamint déli traktusának lehatárolása volt.

Az ásatás K-i szektorában kinyitott É-D orientációjú szelvénytörzsben sikerült egy valamennyi szelvényben végigfutó, mintegy 25 m hosszúságban megfogható É-D irányú falat feltárunk. Az ásatás 1992 óta tartó történetében ilyen hosszúságban, folyamatosan először megfigyelhető falról azt feltételezzük, hogy az a II. sz. épület K-i zárófala volt. Ahol a falszakasz és a szelvénytörzs K-i metszetsíkjai között lehetőség volt rá, a felszínben sikerült megfogni a falon kívül egy laza, fekete betöltést, amely É-D irányban párhuzamosan haladt a fallal, és amelyet a K-i oldalon megintcsak egy további, az előbb említettekkel párhuzamosan futó, É-D irányú küveshabarcsos, falazatra/falkiszedésre emlékeztető jelenség követett. Ennek tisztázására a közeli metszetsíjak miatt nem nyílt lehetőségünk. Az I14 szelvényben az SE 147 sz. agyagrétegbe mélyítve újkori beásást folytatódott mintegy 2 m-es mélységig, amelynek bontása során üveg söröskorsó fültörődékét találtuk meg. A többi szelvényben újkori bolygatással ilyen mélységben nem találkoztunk. Az I16 szelvényben kibontottuk az É-D irányú hosszú fal K-Ny irányú keresztfalát, amellyel párhuzamosan futott a több szelvényen át megfogható K-Ny irányú keresztfal. A K-Ny, ill. az É-D irányú falszakaszok által határolt területen belül feltehetőleg egy korábbi, négyszögletes épület falait tártuk fel a belső, keményre döngölt agyag járósínttel együtt. Ennek az épületnek egy szakaszát – a gerendakonstrukcióra utaló jelenségekkel együtt – a 2005. évi ásatás során már megfigyeltük. Amennyiben nem visszabontott épületről, hanem a szélesebb falakkal egyidejű konstrukcióról van szó, a falazat egy gerendaszerkezetű peristylum alapozása lehetett.

A 2005-ben feltárt E17, F17, G17, H17 szelvénytörzsben az előző évben az I. és II. sz., egymástól keskeny síkátorral elválasztott épületkomplexum déli zárófalát és az I. sz. épület bejáratát véltük felfedezni. Déli irányban az E18, F18, G18, H18 szelvénytörzs megnyitásával azonban nyilvánvalóvá vált, az SE 122 falszakaszon megfigyelhető ajtó egy keményre döngölt, kavicsos felületű udvarra nyílik, amelyet K felől egy az udvar felé nyitott, rossz minőségű terrazzo-szerű felülettel ellátott épület határolt. A padlóba mélyítve egy nagyméretű agyag tárolóedény alja és oldala került elő, amelyből az épület raktárfunkciójára lehet következtetni. Megfigyeltük, hogy a fészkeszerű építménynek egy belső osztófala is volt. Ennek az ún. raktárépületnek a K-i fala egybeépült a tavaly az I. sz. épület K-i zárófalának hitt É-D irányú fallal, ami azt bizonyítja, hogy az épületkomplexum D felé egészen biztosan tovább folytatódik, és belső udvara, raktárépülete volt. Ugyanakkor jól megfigyelhettük, hogy a két épületet elválasztó É-D irányú keskeny síkátor déli folytatása, amelyet K felől megintcsak egy keményre döngölt felületű kavicsos udvar(?) határolt.

Ezt a kavicsos felületet K felől az I14/I18 szelvényekben kb. 25 m hosszúságban megfigyelt falszakasz zárta, É felől pedig egy K-Ny irányú falkiszedés határolta. Az I18 szelvény K-Ny irányú falkiszédése és az ettől északabbra, vele párhuzamosan futó falszakasz között tömör, sárga agyagfelületet, ezzel egy szintben pedig barna agyagfelületet figyeltünk meg. A két párhuzamos falazatot két ponton egy-egy későbbi, provizórikusnak tűnő, 2-2 sor kőrétegből összerótt, É-D irányú, egymással szemben elhelyezkedő falkonstrukció kötötte össze, a közülük Ny-ra levő falazatot belemélyítették az SE 153 felületbe, míg a K-i falkonstrukciót agyagfelületre építették rá.

Munkatársak: Bartus Dávid (ELTE) tanársegéd; Gelencsér Ákos (Klapka Gy. Múzeum) régész; Sey Nikoletta, Vandlik Katalin régészek (ELTE PhD ösztöndíjasok); Bózsza Anikó, Csiki J. Attila, Dévai Kata, Dobosi Linda, Fedorkó Boglárka, Gálos Viktor, Hoppál Krisztina, Horváth Klára, Imre Zsuzsanna, Juhász Lajos, Kalina Gergely, Kassa Szilvia, Kiss Zsuzsanna, Kolláth Ágnes, Kurunczi Mónika, Lakatos Szilvia, Mácsai Viktor, Mészáros Krisztina, Miletics Edina, Monori Dávid, Polgár Balázs, Purczl Bernadett, Sándor Ildikó, Schneider Ágnes, Sréter Kinga, Szücsi Frigyes, Tőkés Tímea (ELTE), Urszula Stefaniak (Adam Mickiewicz Egyetem, Poznan) régészhallgatók.

BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESE

182. Komárom-Szőny, Vásártér (Komárom-Esztergom megye) Ró

A Vásártér Ny-i felének világítás-korszerűsítése során megelőző feltárást végeztünk a kijelölt nyomvonalon. Az árok mélysége 70 cm, szélessége 30 cm volt. Az árok DNy-i felében bolygatott, helyenként habarcsos, tegula és imbrex-törödékekkel, elvéve újkori üvegtörödékekkel kevert szakaszokat találtunk. Az árok ÉNy-i felének nagyobb része jelenségek nélküli volt, helyenként 70 cm mélységben a sárga altalajt érintve. Az árok ÉNy-i végében, fekete földben római kori kerámiatörödékeket és újkori állatcsontokat találtunk. Az árok a Vásártérre helyezhető Brigetio polgárvárosának egyetlen objektumát sem érintette.

A Vásártér 1/A jelű telken épülő ház alapjainak kiásása során leletmentő ásatást folytattunk. Előkerült két egymástól 4 m-re elhelyezkedő, római kori terrazzo-padló, melyek szintkülönbsége 0,35 m volt. A feljebb eső padló, feltehetőleg egy későbbi periódushoz tartozott, melyhez a szintadatok alapján kapcsolható egy korábbi törmelékrétegre kisebb kövekből épített, É-D-i irányú falszakasz. A mélyebben fekvő padló és küszöb felületén, 0,3 m vastagságú tegula- és imbrex-darabokkal kevert tetőomladékot találtunk. Az omladék eltávolítása során, feltehetőleg az egykori épület járósíntjére került láda vagy (ajtó?) bronz vereteinek számos darabját tártuk fel. A leletek között több kúpos bronzszegecs, szögek, koncentrikus körökkel díszített lemezdarabok, gyöngsorrall

határolt lemez, vasból készült zárszerkezet darabja és egy delfinek ábrázoló bronzfogantyú is szerepelt.

Vásártér 13.: 2006. augusztus 24-én régészeti szakfelügyeletet tartottunk a közel 115 m²-es pincealap ásásánál. A földmunkák során egy római épület maradványai kerültek elő, haladéktalanul megkezdtük a mentő feltárást. Kb. 60–70 m²-es területen körvonalazódott egy többhelyiséges, minimum kétperiódusú, terrazzopadlós, padlófűtésrendszerrel ellátott, festett falú római kori lakóház, melynek eddig a második (vagyis szintben a feljebb fekvő) periódusának mintegy 2/3 részét sikerült tisztáznunk. Ezenkívül elkezdtek megszondázni a pince további részét, melyben újabb, eddig még azonosítatlan építési maradványokat találtunk.

SZÁMADÓ EMESE

183. Komárom, Varga József utca 11.

(Komárom-Esztergom megye) Ró

Az 5410/194 hrsz. ingatlanon épülő építmény alapjának kiásását megelőző régészeti feltárást végeztünk. A 0,8 m mélységben eltávolított, római kori építési törmelékkel – benne néhány Kr. u. 4. századi éremmel (hátlap: SECVRITAS REIPUBLICAE) – kevert barna föld után egy É–D irányú, 0,65 m széles falkiszedés vonalát tártuk fel. Nyomvonal megegyezik a területen 1998-ban végzett leletmentés során előkerült, ugyancsak É–D irányú, 0,4 m széles, kövekből épített fal vonalával. A falkiszedéstől Ny-ra, azzal párhuzamosan 3 m hosszan egy terrazzopadló alapozási réteget értük el.

SZÁMADÓ EMESE

184. Kosd, Kossuth Lajos utca 4.

(Pest megye) R, N, Á, Kk, Kú

2006. április 3-án és 14-én terepbejárást végeztem a víztározó és öntözőtelep létesítésével érintett területen (Hrsz.: 0189/7, 8, 60, 61). A patak melletti lankás domboldalon elboronált szántásban 200×270 m nagyságú területen ritkán találtam középső rézkori, népvándorlás kori, Árpád-kori és 17–18. századi cserepeket, valamint egy őskori cipó alakú örlőkő töredékét. A lelőhely a tervezett víztározó és öntözőtelep É-i részét érinti. A lelőhely az MRT 9. kötetében nem szerepel, a kötet számozását követve ez a 14/46 sz. lelőhely.

KÖVÁRI KLÁRA

185. Kóka (Tóalmás), Várhegy

(Pest megye) B

2006. április 19-én terepbejárást végeztem a lelőhelyen. A földvár Tóalmástól DNy-ra kb. 1–1,5 km-re, a Csíkos-patak partján, egy ÉNy–DK-i irányú dombvonulat ÉNy-i végén helyezkedik el. Tszfm. 138,3 m, rel. mag. 8–10 m.

A lelőhelyet közepes sűrűségű, bokros erdő fedte. Felszínét több nagyméretű és mély kincskereső gödör ta-

golta. Leleteket (hatvani kultúra) ezek kidobott földjéből és az avarból gyűjtöttünk.

A lakóterületet É, K és D felől mintegy 10 m széles árok övezi, és elválasztja a domb folytatásától. A völgy felől a domb közepesen meredek, itt nincs nyoma erődítésnek. Az árkot kísérő sánc vonala nem határozott, 1–2 m magas, és beleolvad a fennsík folytatásába.

A földvár közelében korábban középső bronzkori urnasírok, hatvani kultúrák, késő bronzkori és kevés Árpád-kori cserép került elő.

A földvárat felmértük.

MIKLÓS ZSUZSA

186. Kömend, Bástya utca 2.

(Vas megye) Kö

2006 áprilisában leletmentést végeztünk az ún. Ragacsics-ház telkén, alapozási munkálatokhoz kapcsolódóan. Egy középkori kemence maradványait sikerült azonosítanunk, továbbá nagy mennyiségű középkori leletanyagot gyűjtöttünk a kemence környékéről és falának tapasztásából. Ezekon kívül az építési területen csak 18–20. századi alapfalak, pincék, csatornák, közműárkok és személgödrök által bolygatott kevert feltöltési rétegeket figyeltünk meg, természetesen hasonlóan vegyes leletanyaggal. A telken egy kemencével és konyhával rendelkező épület állt, melyet valószínűleg helyi fazekas által készített cserépkályhával fűtöttek. A korábban itt kiásott emberi csontok alapján az is nyilvánvaló, hogy épületünk környékén középkori temető volt.

Maga a kemence sem maradt épen. Alját a Vida J. u. mai szintje alatt 160 cm-re találtuk meg, valahol ezen a szinten lehetett annak az épületnek a járósíntje is, melyben a kemencét felépítették. Ennek a középkori épületnek ugyanis minden részletét elpusztították az újabb kori földmunkák. A kemence alja egybeesett a mai ház alapozásának aljával, átégett É-i agyagfalát (vastagsága kb. 10 cm), ill. további részleteit 60 cm magasságban az itt álló, említett barokk ház pincéjének boltív alapozása, a pince fala, járósíntjének kialakítása semmisítették meg. A középkori ház és a hozzá tartozó kemence elpusztítását követő tereprendezés kerámiatöredékei a 18–19. századra datálhatók. A kemence oldalfalára tapasztott kerámiatöredékek kora a 15., néhány darab esetleg a 16. századra keltezhető. Ugyancsak innen kerültek elő a 15–16. századra keltezhető négyzetes- és háromszög alakú kályhaszemtöredékek. Ugyancsak a 15–16. sz. fordulóján készült a cserépkályha ugyanitt előkerült, a rozettás csempével megegyező agyagból formált, bebökdösött felületű, liliomos oromdísze, melyből több töredéket találtunk. A lelőhelyen előkerült a kemence falának tapasztásához felhasznált kerámia és az oromdíszes rozetták, a cserépkályha gyártására tehát a 15–16. században, a kemence építésére pedig a 16–17. sz. fordulóján kerülhetett sor.

SIKLÓSI GYULA